

Ivan HLÁSNIK

27. 12. 1929 – 25. 12. 2017

Ing. Ivan Hlásnik, DrSc. vyštudoval odbor elektrické stroje a prístroje na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave. Po ukončení štúdia zostal u prof. L. Cigánka ako ašpirant. Dizertačnú prácu na tému „Reakcia prúdu tečúceho tekutým kovom na výsledné magnetické pole.“ obhájil v r. 1958 a nastúpil do Elektrotechnického laboratória SAV. Spolu s Ing. Karolom Měřínskym, DrSc., Ing. Jaroslavom Schilderom, CSc. a ďalšími začal budovať vedecko-výskumnú základňu SAV v oblasti elektrotechniky pod vedením akademika Cigánka, prvého riaditeľa Elektrotechnického ústavu SAV, stál pri jeho zrode. Popri funkcii vedúceho oddelenia Elektrofyziky sa v r. 1961 stal zástupcom riaditeľa, následne ako riaditeľ v období rokov 1964 - 1968. Bol pri transformácii elektrotechnického laboratória SAV na Elektrotechnický ústav, i pri budovaní novej 5-poschodovej budovy v areáli SAV na Patrónke. K sťahovaniu pracovníkov EIÚ z priestorov Fyzikálneho ústavu do novej budovy určenej výhradne pre Elektrotechnický ústav došlo v roku 1965. V rámci nových podmienok a i celkovej náplne ústavu zásadne ovplyvnil jeho orientáciu na materiálový výskum polovodičov a supravodičov. Zasadil sa za vybudovanie skvapalňovača hélia, ako ekonomicky i kapacitne vhodnejšie riešenie, než akým bol dovtedajší externý nákup hélia.

Vedecky sa venoval najprv úlohám výpočtu a merania magnetických polí. Súčasne sa zúčastňoval na vytypovaní novej výskumnej problematiky, súvisiacej s vedením elektrického prúdu v tuhých látkach, najmä v polovodičoch, čím kládol základy nových moderných smerov výskumu elektrotechniky. Táto problematika sa stala ďalšie obdobie hlavnou výskumnou náplňou EIÚ SAV.

Ing. Ivan Hlásnik, DrSc. pri riešení výskumných úloh vždy spájal hlboký teoretický rozbor s okamžitým hľadaním možnosti aplikácií dosiahnutého výsledku. Tak už v počiatočnom období svojej činnosti našiel uplatnenie originálnej metódy mapovania magnetických polí pomocou Hallových sond, vyvinutej kolektívom EIÚ SAV v SÚJV v Dubne (Rusko). Za premeranie magnetické optiky antiprotónového kanála dostal spolu so spolupracovníkmi J. Betkom, M. Polákom, I. Puzjakom a J. Michálkom v r. 1963 cenu SAV.

Od r. 1962 v súvislosti s objavom supravodičov začal popri výskume polovodičov (túto oblasť výskumu ukončil v r. 1974 obhájením doktorskej dizertačnej práce o galvanomagnetických javoch) rozvíjať práce v oblasti supravodivosti a jej technického využitia. Krátko nato sa stáva koordinátorom výskumu supravodivosti a úzko spolupracuje s radom pracovísk v ČSSR ako BEZ Bratislava, SVÚM Praha, Kovohute Vestec, ÚJV ČSAV, Kablo Bratislava, VÚKI Bratislava, Škoda Plzeň a Ferox Děčín. Osobne sa zúčastňuje na riešení návrhu a konštrukcie supravodivých magnetov na rozličné použitie a na štúdiu problémov elektrodynamiky supravodičov. Výsledky výskumu predovšetkým jeho zásluhou získavajú kladný ohlas v zahraničí, čo mu umožňuje široko rozvinúť medzinárodnú spoluprácu. V r. 1968 až 1970 pôsobil v rámci medzinárodnej spolupráce na pracovisku CEA resp. CEN v Saclay pri Paríži, kde sa venoval problematike technológii a stratám v supravodičoch. Naledovali pobyty na ďalších vedeckých pracoviskách ako Karlsruhe v Nemecku, Yokohame v Japonsku, ako pozvaný profesor. Získané kontakty sa stali výborným odrazovým mostíkom intenzívnej spolupráce jeho kolegov a nasledovníkov hlavne po spoločenských zmenách r. 1989.

Z jeho iniciatívy vzniká na EIÚ CEFV SAV Bázové laboratórium technického využitia supravodivosti krajín RVHP, ktoré viedol. Významným príspevkom k rozvoju supravodivosti v ČSSR bolo prijatie jeho návrhu na riešenie úlohy štátneho plánu technického rozvoja Technické využitie supravodivosti, ktorú v celom období riešenia v r. 1976-1980 aj koordinoval. Ako jeden z prvých v celosvetovom meradle v r. 1981 poukázal na možnosť využitia jemnovláknitých supravodičov v silnoprúdových zariadeniach na striedavý prúd pri priemyselnej frekvencii 50Hz. Svoje teoretické predstavy aj experimentálne overil.

Významná je jeho publikačná činnosť, ktorá našla široký ohlas najmä v zahraničí.

Vedecké a vedecko-organizačné výsledky boli rôznymi formami ocenené a odmenené: štátne vyznamenanie Za zásluhy a výstavbu (1986), Štátna cena SSR za práce v oblasti výskumu galvanomagnetických javov v polovodičoch spolu s J. Červenákom a K. Měřínskym (1974), Zlatá plaketa SAV Aurela Stodolu za zásluhy v technických vedách (1979), Národná cena SSR za výsledky výskumu supravodičov a ich technického využitia spolu s L. Cesnakom, J. Kokavcom, L. Krempaským, M. Polákom a S. Takácsom (1982).